

ABONNEMENT

Pays étrangers

Pour un an: 2 Dolars

Edition spéciale: 3 Dolars.

ADRESSE

"İdjtihad,, Constantinople

Téléph: St. 865

xxvième ANNÉE.

15 Décembre 1930

İCTİHAD

Türkçe ve Fransızca

İLMİ, EDEBİ, İKTİSADİ

No: 311

ABONEMAN:

Seneliği [24Nusha] Türki-
ye için 2 1/2, Âlâ kâğıd-
lısı 5 Liradır

İDAREHANESİ

Cıgaloğlunda İctihad Evi

Tarihi Te'sisi:

1904 — Genève.

Yirmi altıncı sene

15 Kânunievvel 1930

Bir gün kuşlar temânilâ gittiler. İhtiyarın kalbi acı ile doldu. Kolları yavaşca yanına düştü ve o zaman aklında birden bire bir nur yandı. Hareketsiz durmayı va'd ettiği halde kolunu indirmiş idi. Başını salladı ve gayri mer'î birine hitab ederek:

Va'dinde durmayabilirsin dedi. Ben sözümde durmadım. Senin de durmane lüzum kalmadı.

Ona şimdi dağların titremeleri durmuş ve nehir yatağında sakın bir emniyetle akıyormuş gibigeldi.

Türkceye çeviren: Melek Sabri

TABLO

(Fantazi)

Yolum denize geldi. Durdum. Etrafı seyre daldım. Sagımdaki sahiller, solumdaki tepeler ve daha uzaktaki şehir, donuk gözleriyle bana bakıyordu. Ne güzel akşamdı.

Deniz kollarıyla bütün sahilleri kucaklamış ta yine doymamış, taşkınlık gösteriyordu; çırpınmaktan, işveden yorulmuş, ve kendini beyaz martilere vermiş, öpüşüyorlardı. Baygın sesleri, esrarlı uğultularıyla ihtiras veriyordu. Ne güzel bir gkşamdı.

Büyük san'atkâr, güneşi palet yapmış, onun üzerinden aldığı boyalarla etrafı siyaha boyuyordu. Şehirlere siyahlar sürdü. Çıplak sahilleri yine siyaha boyandı. Fakat karşiki YAKACIĞI karalamak istemiyordu. ona ne renkler sürüldü, ne renkler! Bazan beyaz yüzlü ve kırmızı yanaklı bir insan gibi madde ve sıhhat verdi. Fakat yakıştırmadı; bazan beyazlattı ve buruşturdu. Fakat ihtiyar da görmek istemediği için yine beğenemedi. ona vermek istediği çehreyi, rengi anlamıştım; onu sessiz ovaların üzerine oturup gamlı bir tavr verdi. Paletindeki boyaları birden karıştırdı.

Bir fırça, mor boyalarla çalışmağa başlardı. Süzgün bir yüz ve hülyavî gözler yaptı. Tenine yakıcı ve bayıltıcı nefesiyle garip kokular üfledi. Ağustos böceklerini terennüme getirdi. ve yine mordan yaptığı inçe bir tül altında olarak saklamaya çalıştı.

Artık bu görünüş, ayrılık acısı ile yanan AŞK idi. ve san'atkâr eserini yapmaya muvaffak olduktan sonra paletini fırçalarını alarak başka diyara doğru gitti.

BÜYÜKADA : Ferit

MEVLÂNA MÜTEFEKKİR VE ŞAİR [*]

Maba'd

Mehabbet, ey kadiri kül furtına, sen, ki herkese kuvvetini his ettiriyorsun, beni al, beni yak, beni öldür, şimşeklerinle beni vurl

Gecenin göğsünde füsunkâr bir ney inliyor denizin dalgaları kamerin altında raks ediyor.

Bu akşam bütün cihan, mehabbet nağmeleri ve ney havaları te'sirile ürpeyor.

Bir çehrenin güzelliği önünde niçin titriyorsun? Bir sesin te'sirile niçin sara-rıyorsun? oh! kadın gözlerini temşa ederken niçin baş dönmesi his ediyorsun? fani dudakları öperken neden ölüyor gibi oluyorsun? hüsnî beşerinin şa'sa'ası, deme, ki müdhiş sırları faş ediyor.

Doğrudan doğruya güneşe bakamazsın. Fakat güneşin kamere hüsn veren 'aksi ziyasını temşa ediyorsun; 'aynî veçhile, ruhların güneşine de doğrudan doğruya bakamazsın, fakat güzel bir yüz üzerine saçılan nurunu temşa edersin, müte'essir olur, ağlarsın ve o nurun karşısında ruhun tahassür ve iştiyaklar içinde bunalır.

Çölün ortasında mavi bir su tanırını; sevgilim o senin gözlerindir. Benim iştiyaklarım kırmızı alevlerdir; orada teskini 'atş ederler.

Geceleyin yıldızlar, âşıkların mülâkatları için yanarlar; çiçekler giceleyin, âşıkların baş başa konuşmalarına tahassürle ölürlük güller, âşıkların istiğrakını

[*] İstanbul Türk Ocağında verilmiş konferans: başı 309uncu nushada.

irva etmek için itirlerini neşr ederler. Âşıkların müsahabelerini ihlâ etmeme için, Arz, giceleri, susar.

Ma'sukama gecenin uzun sivah saçlarını verdin. gözlerine yıldızların hüsnî ateşini koydun; vücuduna kamerin mahzun solgunluklarını saçdın.

Ey Allah semayı dudaklarma yaklaştırmak istedin değil mi?

Çölün çakıl taşları sarı develerinin ayakları altında şıkırdıyor. Deveçi terenüm ediyor.

Kırmızı ufukta güneş batıyor, çöl, bir harp günü gibi tütüyor.

Dudaklar susamış, müfekkireler ha-yalâte dalmıştır.

Kadınlar, penbe ipekten tahtıran-ları içinde gözlerinin nerkislerini kapıyorlar, neyleri inleyeceği ve âşıkların yekdiğerine tekarrüb edeceği sa'atde, geceleyn tekrar açılacak olau gözlerinin aşk âlûd çiçeklerini kapıyorlar.

Buselerin sam rüzgârı gibidir, temas ettiği dudakları kurutur ve yakar.

Hüsnün meş'um bir ağaçdır; gölgesi altında ruhlar ölürler.

Gözlerin soy kuşların gözleridir. Saçların kum tepelerinin üstüne inen gece gibi, omuzlarının üzerine düşer. [*] gözlerin şimşeklerdir, ki vurup öldürdüklerini görerek gülerler.

Sen bir harp günündeki ölüm gibi güzelsin.

Aynı zamanda ây ve yıldırım ışıkla-rile tenvir olunan bulutlar gibi lâtif ve müdhışsin.

Sen ne kadar âşıkları helâk etdin!

Güneş, ey ateşin ruh, sen, nehirleri, gölleri, şebnemleri arzın kanını, çiçeklerin ruhlarını, bizim hayatımızı, nefhamızı içiyorsun.

Ey güneş, demek ki sende, âşıkların kabili tatmin olmayan iştiaqları var.

[*] Hüseyin Siret Beyin şu enfes beyti hatıra gelir:

Duşı nâzında taşıp dalgalanan cuyı revan
Gülşeni hüsnünü eyler gece vakti iska.

ALFABEMİZE A'D MULÂHAZA

İhdas ve ittihaz olunmasını zarurî gördüğüm bazı işaretler şunlardır:

1: e bu işaretli e harfi etmek ve iyi kelimelerinin başındaki e dir ki ne etmek kelimesindeki e, ne de içmek kelimesinde ki i değildir.

Azerbaycan türkleri türk dilinin bu ihtiyacını takdir ve tatmin etmişlerdir, şu kadar ki onlar e harfini tersine koyma suretile bu işi görmüşlerdir; ben e üzerine bir « accent grave » koyarak bu sesi, hiç olmazsa, kitabımın alfabesine ilave etdim.

2o: Naf yahud sağır Kâf: Dil encümeni bunu kabul ve bilâhere ihmal etmiştir: halbuki vuzuh için buna kat'i lüzum var. Mesela

Elinin dokunduğu taşlar kızıl kor oldu...

mısra'ında elinin kelimesinde كلك mi yoksa كلك mi demek murad olunduğu anlaşılmıyor; sağır kâfların yerine gelen n harflerinin üzerine bir küçük hat koymakla bu mahzur ber taraf edilir.

3o: Boş demek olan hâli kelimesile hal kelimesinin ismi mensubu olan hâli kelimelerini biri birinde tefrik eden sadalar vardır türk dilinde e harfi ve onun sesi vardır.

Kırk milyona yakın nüfusa malik şimal türkleri e yerine X harfini almışlardır; ben Kh diftongunu kabul etdim. ancak مقهور ve مكوت kelimeleri gibi k dan sonra h harfi gelen bazı kelimeler mek'hur ve nek'het şekillerinde yazılır. احتباس ve اختصاص kelimeleri gibi biri birinden ayırmak için kh = e harfi kullanmak zarurî olan kelimelerden gayri kelimeler yine h ile yazılabilir.

4o: q harfi de zaruret halinde kullanılır. Akıl عاقل kelimesini آق = Akil okutmamak için bir çareyi Dil Encümeni düşünür.

5o: q harfinin bazı kerre kullanılmasında zaruret olduğuna ve bu harfin de alfabemize ilavesinde bir be's olmadığına ka'ilim.

5o: (عزف) yerine Apostrophe ve e harfi yerine bütün Orientalistlerin kabul ettikleri ' şeklini kabul ve isti'mal etdim: مامور kelimesini me'mur ve معمر kelimesini me'mur, مرئ kelimesini mer'i ve مرئ kelimesini mer'i şeklinde yazmayı muvafık gördüm.

Bunların ileride kabul edilmek veya daha eyilerinin bulunmak ihtiyacı kendisini gösterecektir; bunda hiç şübhem yoktur. Nasıl ki Latin harflerini kabul edeceğimiz de otuz beş seneden beri şübhâ etmiyordum. A.D.